

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อของ เด็กก่อนวัยเรียน

การดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ ABF Control Group Design
กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลแย้มสอาด กรุงเทพมหานคร ภาคต้น ปีการศึกษา 2532 อายุระหว่าง 4 ปี ถึง 4 ปี 9 เดือน และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจะดูผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อทั้งในสภาพการณ์การบริจาควัดและสภาพการณ์การเล่น ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มตัวอย่างย่อย กลุ่มตัวอย่างรวม ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 2 ห้องเรียน กำหนดให้ห้องเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม โดยการสุ่มจับฉลาก โดยจำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองมี 18 คน และจำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมี 20 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างย่อยประกอบด้วยเด็กจำนวน 6 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากกลุ่มตัวอย่างรวม โดยมีเกณฑ์ที่ว่า จะต้องเป็นเด็กที่ครูประจำชั้นลงความเห็นว่ามีพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อต่ำ และเป็นเด็กที่มีช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อต่ำกว่าร้อยละ 30 ของช่วงเวลาของการสังเกตในช่วงการเล่นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และเป็นเด็กที่ไม่บริจาควัดข้อพิพาทเมื่อทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อในสภาพการณ์การบริจาควัดในช่วงก่อนการทดลอง ซึ่งถ้ามีเด็กที่ครบตามเกณฑ์ เกินกว่า 3 คน ก็จะทำการสุ่มเลือกเพียง 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกพฤติกรรมเอื้อเพื่อสำหรับผู้สังเกต ใช้บันทึกพฤติกรรมของนักเรียน
2. เทปให้สัญญาณบันทึกพฤติกรรม โดยแบ่งเป็นช่วงสังเกต 20 วินาที และบันทึก 10 วินาที รวม 60 ช่วง 30 นาที
3. ท็อปที่และวัตถุสิ่งของอื่น ๆ
4. อุปกรณ์เครื่องเล่นประเภทต่าง ๆ ในห้องเล่น
5. เกมจับคู่พยัญชนะไทย ก-ฮ
6. กล้องรับบริจาค
7. บอร์ดสำหรับให้เด็กนำดาวที่ได้รับมาติดเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะเตรียมการก่อนทดลอง ระยะก่อนการทดลอง และระยะดำเนินการทดลอง

1. ระยะเตรียมการก่อนทดลอง ใช้เวลา 6 สัปดาห์ มีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียน โดยการเข้าไปทำงานร่วมกับครูผู้สอนในชั้นเรียน ในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า (home room)
 - 1.2 ผู้วิจัยกับผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกการสังเกตพฤติกรรม จนกระทั่งมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป เป็นจำนวน 3 ครั้งติดต่อกัน โดยมีขั้นตอนในการฝึกดังนี้
 - 1.2.1 ผู้วิจัยกับผู้ช่วยผู้วิจัยซักซ้อมความเข้าใจกันถึงลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมเอื้อเพื่อตามคำจำกัดความที่เข้าใจได้ตรงกัน
 - 1.2.2 ผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกการสังเกตพฤติกรรมเอื้อเพื่อพร้อมกับผู้วิจัยตามลักษณะพฤติกรรมที่เข้าใจได้ตรงกันในชั่วโมงเล่นอิสระในห้องเล่นของเด็กจำนวน 20 คน ฝึกการสังเกตจนกระทั่งได้ค่าความเที่ยงตรงกันเกินกว่าร้อยละ 80 เป็นจำนวน 3 ครั้งติดต่อกัน
 - 1.3 เตรียมความพร้อมในด้านทักษะการรายงานหน้าชั้นเรียนให้กับเด็ก
 - 1.4 สังเกตพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กในชั่วโมงเวลาเล่น

1.5 เลือกกลุ่มตัวอย่างย่อยตามขั้นตอนและเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 สํารวจตัวเสริมแรงของเด็กโดยสัมภาษณ์เด็ก

2. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ประการคือ

1. ทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การบริจาควงของเด็กในกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสร้างสภาพการณ์ให้เด็กได้เล่นเกมจับคู่พยัญชนะไทย ก-ฮ และเมื่อเด็กเล่นเกมนั้นสำเร็จ จะได้รับรางวัลเป็นท็อฟฟี่จำนวน 5 เม็ด จากนั้นจะขอให้เด็กได้บริจาควงและผู้วิจัยนับจำนวนเด็กที่บริจาควงและไม่บริจาควง

2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างย่อย โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อตามคำรายงานของครูประจำชั้นและ

2. มีช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่ำกว่าร้อยละ 30 ของช่วงเวลาของการสังเกตในช่วงการเล่นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และ

3. เป็นเด็กที่ไม่บริจาควงท็อฟฟี่เมื่อทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การบริจาควงในช่วงก่อนการทดลอง

ในกรณีที่ผู้วิจัยพบว่า มีเด็กครบตามเกณฑ์เกินกว่า 3 คน ก็จะทำการสุ่มเลือกเพียง 3 คน

3. ระยะดำเนินการทดลอง ใช้เวลา 7 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (A) ระยะเส้นฐาน (baseline) ใช้เวลา 2 สัปดาห์

ในระยะนี้ผู้สังเกตจะสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเอื้อเพื่อของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างย่อยจำนวน 6 คน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 3 คน ในชั่วโมงเล่นอิสระของเด็ก สังเกตสัปดาห์ละ 5 วัน สังเกตวันละ 20 นาที โดยสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที รวม 40 ช่วงเวลา การสังเกตนั้นจะทำการสังเกตแบบสุ่มช่วงเวลา โดยสังเกตเด็กทีละคน เริ่มสังเกตจากเด็กคนที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ แล้วกลับมาสังเกตเด็กคนที่ 1 ใหม่ ซึ่งเด็กคนที่ 1 จะได้รับการสังเกต 14 ช่วงเวลาในแต่ละครั้งของการสังเกต ส่วนเด็กคนที่ 2 และ 3 จะได้รับการสังเกต 13 ช่วงเวลาในแต่ละครั้งของการสังเกต

เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้บอกพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กพึง เพื่อให้เขารู้ว่าพฤติกรรมเอื้อเพื่อเป็นอย่างไร

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง (treatment) ใช้เวลา 4 สัปดาห์

กลุ่มทดลอง

ในระยะนี้จะดำเนินการทดลองในชั้นเรียน ในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า (home room) โดยจะให้เด็กออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ให้รายงานคนละประมาณ 3 นาที ในแต่ละวันจะให้เด็กออกมารายงาน 5 คน รวมใช้เวลาทั้งสิ้น 15 นาที ซึ่งเด็ก 5 คนที่ออกมารายงานนี้จะได้มาโดยวิธีการสุ่มด้วยการจับสลาก ถ้าเด็กคนใดได้รับการสุ่มเกิน 2 ครั้ง จะไม่ได้ออกมารายงานอีก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนในชั้นเรียนได้มีโอกาสออกมารายงานตนเองและเมื่อเด็กรายงานตนเองแล้วผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ซึ่งจะให้เป็นดาวและดาวนี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนวัตถุสิ่งของได้รวมทั้งได้รับการเสริมแรงทางสังคมด้วยการได้รับคำชมเชยจากครูและการปรบมือจากเพื่อน ๆ

เด็กจะได้รับการทดลอง 4 ขั้นตอน โดยใช้เวลาในแต่ละขั้นตอน 1 สัปดาห์ ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นของการให้เด็กสังเกตผู้อื่นแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อบุคคลอื่น แล้วนำมารายงานให้เพื่อนฟัง และผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงที่การรายงานเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตผู้อื่นแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อบุคคลอื่น

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นของการให้เด็กคิดว่าจะแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อเพื่อนในชั้นเรียนอย่างไร แล้วนำมารายงานให้เพื่อนฟัง และผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงที่การรายงานเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคิดจะแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นของการกระทำแล้วรายงานร่วมกับการเสริมแรงที่การรายงาน ซึ่งผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมารายงานว่า เขาได้กระทำพฤติกรรมเอื้อเพื่อตามที่เขากระทำจริง

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นของการกระทำแล้วได้รับการเสริมแรงต่อการกระทำ และผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงเมื่อเด็กได้กระทำพฤติกรรมเอื้อเพื่อจริงในห้องเล่น แต่ทั้งนี้ก็ยังคงให้เด็กออกมารายงานหน้าชั้นเรียนอยู่

การดำเนินการทดลองในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กในชั่วโมงเล่นอิสระ เช่นเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเส้นฐาน

กลุ่มควบคุม

ในระยะที่ 2 กลุ่มควบคุมจะไม่มีรายงานตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อ แต่จะให้เด็กกระทำกิจกรรมตามปกติ ซึ่งในกลุ่มควบคุมนี้ ผู้วิจัยก็ทำการเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับในกลุ่มทดลอง โดยสังเกตพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การเล่นเช่นเดียวกับระยะ เส้นฐาน

หลังจากสิ้นสุดการทดลองในระยะที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยจะทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสภาพการณ์การบริจาครี้อีกครั้งหนึ่ง โดยลักษณะของการทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อจะทำในลักษณะ เดียวกันกับการทดสอบพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ในช่วงก่อนการทดลอง

ระยะที่ 3 (F) ระยะติดตามผล (follow up) ใช้เวลา 1 สัปดาห์

ในระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลของพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การเล่น ของเด็กในกลุ่มตัวอย่างย่อยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วงหลังการทดลอง เช่นเดียวกับ ระยะเส้นฐานและระยะทดลอง และเด็กในกลุ่มทดลองยังคงรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ตามเดิม โดยไม่เจาะจงว่าจะต้องรายงานในลักษณะใด อีกทั้งจะไม่มีการเสริมแรงที่การรายงาน และการกระทำพฤติกรรมเอื้อเพื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่แสดงถึงจำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสภาพการณ์การบริจาครี้อีกครั้ง มาวิเคราะห์หาความแตกต่างของจำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยค่าไคสแควร์ (χ^2)
2. ผู้วิจัยคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การเล่นของตัวอย่างในกลุ่มทดลองทั้ง 3 คน และตัวอย่างในกลุ่มควบคุมทั้ง 3 คน ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล แล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ของตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟ
3. ผู้วิจัยคำนวณหาร้อยละของช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การเล่นของเด็กทั้ง 6 คน เป็นรายบุคคล แล้วเสนอข้อมูลด้วยกราฟ

ผลการวิจัย

1. เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การบริจาคเพิ่มขึ้นในระยะหลังการทดลองมากกว่าเด็กที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ
2. เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสภาพการณ์การเล่นเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการที่ครูจะนำรูปแบบกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อด้วยการให้เด็กออกมารายงานตนเองไปใช้ในสภาพการณ์จริง ครูควรพิจารณาถึงความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กก่อน ถ้าเด็กขาดความสามารถในการใช้ภาษา ครูควรฝึกทักษะการใช้ภาษาให้กับเด็กก่อนที่จะดำเนินการฝึกดังกล่าว
2. ในการนำรูปแบบกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อไปใช้น่าจะลองให้เด็กได้มีโอกาสกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายนั้น การทำเช่นนี้อาจจะได้ผลดีกว่าการที่ครูเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและหากเด็กยังไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายเองได้ ครูก็อาจจะสร้างสภาพการณ์และเงื่อนไขขึ้นมา เพื่อชี้แนะให้เด็กหาข้อสรุปได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายของเขาคืออะไร
3. ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใดก็ตาม ตามแนวคิดของพฤติกรรม-ปัญญานิยม น่าจะได้มีการศึกษาว่า ถ้าไม่มีการใช้การเสริมแรงแล้ว จะมีผลอย่างไรทั้งในแง่ของการเสริมสร้างและการคงอยู่ของพฤติกรรม